

YOZGAT'TA ÖĞRENCİ BAŞARISI: BAŞARI ENGELLERİ VE BAŞARIYI ARTIRMAK İÇİN YAPILABİLECEKLER¹

Emine BABAÖĞLAN

Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ebabaoglan@yahoo.com.tr
Makale Gönderme Tarihi: 26.06.2016 Makale Kabul Tarihi: 15.04.2017

Özet

Bu araştırmanın amacı Yozgat ilindeki öğrencilerin başarı engellerini ve başarıyı artırmak için neler yapılabileceğini öğretmen görüşlerine göre belirlemektir. Bu amaçla Yozgat'ta lise, ortaokul ve ilkokullarda görev yapan 50 öğretmenle görüşme yapılmıştır. Görüşme yapmak için hazırlanan görüşme formunda katılımcıların, cinsiyeti, görevi, görev yeri, kıdemi, mezuniyeti, branşı, yaşı sorulmuş ve ayrıca başarı engellerine ve başarıyı artırmak için neler yapılabileceğine dair iki açık uçlu soru sorulmuştur.

Araştırmada toplanan veriler içerik analiziyle çözümlenerek öğrencilerin başarı engelleri ve başarıyı artırmak için neler yapılabileceği frekanslarıyla ve temalar altında verilmiştir. Öğretmen görüşlerine göre okul başarısının önündeki engellerin, sorunların ve önerilerin araştırıldığı bu çalışmada sorunların ve önerilerin yedi ana başlıkta toplandığı görülmüştür. Bu sorunlar -frekansı en fazla olandan en düşük olana doğru sırayla- aileyle, öğrenciyle, Yozgat şehriyle, öğretmenle, okulla, eğitim sistemiyle ve okul yönetimiyle ilgilidir. Bu sorunların çözümü için öneriler ise -frekansı en fazla olandan en düşük olana doğru sırayla- öğrenciyle, aileyle, öğretmenle, şehirle, eğitim sistemiyle, okulla ve okul yönetimiyle ilgili önerilerdir.

Anahtar kelimeler: *Sınav başarısı, okul başarısı, başarı engelleri, başarıyı yükseltme.*

STUDENT SUCCESS AT YOZGAT: SUCCESS BARRIER AND TO DO FOR SUCCESS

Abstract

The purpose of the study is to reveal the success barrier of students and to determine what can be done to eliminate the failure. The face to face interview technique was used to gather data from 50 primary school teachers. There are two open ended questions in Interview form to reveal the success barrier of students and to determine what can be done to eliminate the failure.

The research data were analyzed with content analysis. The results will be presented according to frequency and themes. According to teacher opinions seven themes were determined about school problems. These problems are related to family, students, Yozgat city, teachers, school, education system and school administrators. The successions are related to students, family, teacher, Yozgat city, education system, school and school administrator.

Key words: *Exam success, school success, success barrier, to raise school success.*

---

¹ Bu makale Mayıs-2016'da düzenlenen Uluslararası Bozok Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Öğrencilerin akademik başarısı hem ailelerin, hem eğitimcilerin hem de medyanın ilgisini çeken güncel ve önemli konulardan biridir. Öğrencilerin akademik başarısı uluslararası düzeyde yapılan PISA (Programme for International Student Assessment) ve TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) adı verilen sınavlarla gündeme gelirken; ulusal düzeyde ise TEOG (Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş), YGS (Yükseköğretime Geçiş Sınavı) ve LYS (Lisansüstü Yerleştirme Sınavı) sınavlarıyla gündeme taşınmıştır. Öğrenci başarısı ve başarısızlığın ortadan kaldırılması konusu eğitim araştırmacılarının da ilgisini çeken araştırma konularından birisidir.

Araştırmaya konu olan Yozgat ilinde 2016 verilerine göre 23 anaokulu, 160 anasınıfı, 202 ilkokul, 200 ortaokul, 85 lise olmak üzere toplam 525 okul bulunmaktadır. Bu okullardan sadece 15'i özel okuldur. Aynı verilere göre 5.188 okulöncesinde, 25.733 ilkokulda, 24.502 ortaokulda, 24.438 lisede olmak üzere toplam 79.861 öğrenci bulunmaktadır. Okulöncesinde derslik sayısı 290, ilkokulda 2.209, ortaokulda 749, lisede 1343 ve ilde tüm kademelerde toplam 4.591 derslik bulunmaktadır. Bir dersliğe düşen öğrenci sayısı okul öncesinde 18, ilkokulda 12, ortaokulda 33, lisede 18 ve tüm ilde ortalama 17'dir. Öğretmen sayısı okulöncesinde 273, ilkokulda 2101, ortaokulda 2147, lisede 2360, tüm ilde 6.881'dir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı okulöncesinde19, ilkokulda 12, ortaokulda12, lisede 11'dir.

İlk beş sırayı İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli ve Antalya'nın aldığı Türkiye'deki illerin gelişmişlik sıralamasına göre Yozgat 65. sırada yer almaktadır (Türkiye'deki illerin gelişmişlik düzeyleri, 2011). Yozgat ili okul başarısı sıralamasında 81 il içerisinde 2015 yılı YGS 1 sınavında 65'inci sırada yer alırken, YGS 2 sınavında 66'nci, YGS 3 sınavında 38'inci, YGS 4 sınavında 32'nci, YGS 5 sınavında 52'nci, YGS 6'da 62'nci sırada yer almıştır (YGS LYS, 2015).

Okul başarısına genellikle akademik başarı, yüksek not, yüksek sınav puanları ve öğretmenlerin ve sınıf arkadaşlarının takdirleri eşlik eder. Yaygın bir görüşe göre okul başarısı yoğun çalışma, zekâ ve bu ikisinin birleşiminin ürünüdür. Okul başarısında çaba göstermenin mi yoksa zekânın mı daha etkili olduğu konusunda iki farklı görüş bulunmaktadır. Çalışma ve zekâ öğrencinin okul başarısını belirliyorsa öğrencinin başarısında bu iki değişkenden biri diğerinden daha belirleyici değildir. Yoğun çalışmanın başarıyı belirlediğine ilişkin görüşe göre eğer ciddi bir yetersizlik yoksa yoğun çalışma zekâ sınırlılığının yerine konabilir. Bu mantığa göre, daha zeki kişiler daha az zeki olanlardan daha az çalışarak aynı başarıyı yakalayabilirler (Nunn, 2014: 10-12). Çalışmanın başarı getirdiği düşüncesinde karışıklığa yol açan diğer bir fikir de kaynakların mevcudiyetidir. Örneğin, internet ulaşımı, özel okul harcını ödeme gücü ve kütüphaneye ulaşabilirlik öğrencinin okulda başarısını etkiler. Öğrenciler kendilerine okul ödevlerinde yardımcı olabilecek ebeveyn ve akran desteği alma konularında da eşit olmayan koşullara sahip olabilmektedir. Çabanın

Yozgat'ta Öğrenci Başarısı: Başarı Engelleri ve Başarıyı Artırmak için Yapılabilecekler

başarıyı sağladığı görüşünden dolayı kişinin doğuştan getirdiği zekâ ile okul başarısının paralel gitmediği konusu tartışılmaktadır (Nunn, 2014: 12).

Öğrenci başarısı üzerinde etkili olan değişkenler birçok araştırmacı tarafından incelenmiştir. Okulların akademik başarısının yüksek olduğu illerde başarıyı olumlu yönde etkileyen etkenler milli eğitim yöneticilerine sorulmuştur. Milli eğitim yöneticilerine göre başarıyı olumlu yönde etkileyen etkenler; okulların yeterli fiziki altyapıya sahip olması; milli eğitim müdürlüklerinin okul ve dershanelerle işbirliği içinde olması; velilerin, dershanelerin ve özel sektörün eğitime destek sağlaması; öğretmen ve yöneticilerin yeterliliklerin saptanması ve geliştirilmesi; il düzeyinde ve okullarda deneme sınavlarının yapılması ve okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasıdır (Akbaba Altun ve Çakan, 2008).

Birçok araştırmada öğretmen niteliğinin öğrenci başarısı üzerinde önemli olduğu belirlenirken (Bedi ve Marshall, 1999; Darling-Hammond, 2000; Nunn, 2014; Rivkin, Hanushek ve Kain, 2005), nitelikli öğretmen ile öğrenci başarısı arasında düşük düzeyde ilişki bulunduğunu ortaya koyan araştırmalar da bulunmaktadır (Graber, 2009). Yapılan bir araştırmada öğretmenlerin bilgi teknolojilerini yeteri kadar kullanamadıkları, çok az öğretmenin bilgi teknolojilerini kendilerini geliştirmek amacıyla ve derse hazırlanma aşamasında kullandıkları belirlenmiştir (Çelebi, Özdemir ve Eliçin'in, 2014). Öğrencinin genel zekâsı, kendi yeteneğine ilişkin algısı ve öz disiplininin öğrencinin okul performansını belirleyen en önemli belirleyiciler olduğu ortaya konmuştur (Spinath, Eckert ve Steinmayr, 2014). Daha başka araştırmalarda kendi öğrenmesi ve başarısı konusunda sorumluluğu yüksek olan öğrencilerin motivasyon ve başarılarının da yüksek olduğu (Helker, ve Wosnitza, 2016), motivasyon eksikliği ve ilgisizliğin başarısızlığa yol açtığı (Nunn, 2014) belirlenmiştir. Öğrencinin öz yeterlik algısı ve okula adanması ile başarısı arasında pozitif korelasyon bulunduğu (Chowa, Masa, Ramos, ve Ansong, 2015), ev ödevi yapmanın başarıyı belirleyen önemli bir değişken olduğu, yaparak öğrenmenin başarıda belirleyici olduğu (Eren ve Henderson, 2008) sonucuna ulaşılmıştır. Okul başarısı ve yaratıcılık arasında da ilişki olduğu belirlenmiştir (Gajda, 2016).

Ebeveyn ilgisiyle öğrenci başarısı arasında ilişki olduğu (Fan ve Chen, 2001; Nunn, 2014), annenin eğitim düzeyi ile birlikte evdeki olanakların artmasıyla başarılarının da arttığı, sahip olunan kardeş sayısı arttıkça başarının düştüğü (Gelbal, 2008), başka bir araştırmada ise kardeş sayısının öğrencinin ders başarılarını etkilemediği (Karaarslan, 2010) sonucuna ulaşılmıştır. Anne baba eğitim düzeyi düştükçe öğrenci başarısının düştüğünü ortaya koyan araştırmalar olduğu gibi (Gelbal, 2008; Gürsakal, 2012), anne ve babaların eğitim düzeyinin öğrencinin okul başarısını etkilemediği sonucuna ulaşan araştırmalar da bulunmaktadır (Karaarslan, 2010).

Okul kültürü ile öğrenci başarısı arasında ilişki olduğu (Demirtaş, 2010), okulla ilgili sorunların başarısızlığa yol açtığı (Nunn, 2014) belirlenmiştir. Etkili okulların örgütsel değişkenleri; okul yönetimi, yönetsel liderlik, çalışan istikrarı

(değişmezliği), çalışan gelişimi, aile ilgi ve desteği, öğrenmeye yeterli zaman ayırmak, toplum desteği olarak belirlenmiştir (Cole-Henderson, 2000). Müdürün öğretimsel liderliği öğrenci başarısını doğrudan etkilemezken akademik baskı aracılığıyla dolaylı olarak etkilediği; sosyo-ekonomik durumun ise akademik baskı aracılığıyla hem doğrudan hem de dolaylı olarak öğrenci başarısını etkilediği ortaya konmuştur (Alig-Mielcarek, 2003).

Öğrenci başarısı okulların stratejik planlarında içsel-dışsal ve objektif-sübjektif olarak ele alınabilir (Ergen, 2013). Sınıftaki öğrenci sayısı azaldıkça başarının arttığı (Hoxby, 2000), öğrenci başına düşen öğretmen sayısı arttıkça öğrencinin başarısının arttığı (Fredriksson ve Öckert, 2008), öğrenci katılımı ile öğrenci başarısı arasında düşük düzeyde ilişki bulunduğu (Graber, 2009) belirlenmiştir. Öğrencilerin evde ve okulda bilgisayar kullanım süreleri arttıkça (Gürsakal, 2012), internette bulunma süresinin, uzun süreli ve özellikle bilgisayarla oyun oynamanın okul başarısını düşürdüğü fakat cep telefonu ile konuşma süresinin okul başarısını olumlu yönde etkilediği gözlenmiştir (Elmas, Kete, Hızlısoy ve Kumral, 2015). Öğrencilerin ders başarılarını öğretmene karşı geliştirdikleri tutumlarının etkilemediği; derse karşı geliştirdikleri olumlu tutumun öğrenci başarısını artırdığı belirlenmiştir (Karaarslan, 2010).

Daha önce yapılan birçok araştırmada ebeveyn ilgisi, ebeveynin eğitim düzeyi, evde sunulan sosyal ve eğitimsel olanaklar, okulun fiziksel, sosyal ve kültürel olanakları, sınıftaki öğrenci sayısı, okul kültürü gibi değişkenlerle öğrenci başarısı arasında ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmada öğrenci başarısı diğer illere göre daha düşük olan Yozgat ilindeki başarı düzeyinin düşük olmasının nedenleri araştırılmış ve 2015-2016 öğretim yılında yapılmıştır. Bu araştırmanın amacı Yozgat ilindeki öğrencilerin başarı engellerini ve başarıyı artırmak için neler yapılabileceğini belirlemektir.

Yöntem

Araştırma betimsel bir çalışma olup, nitel araştırma deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Yozgat il merkezinde ilkököl, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmen ve müdür yardımcılardır. Toplam 50 eğitimciyle görüşme yapılmıştır. Katılımcıların yaşları 27 ile 60 arasında değişmektedir. Katılımcılara ilişkin mesleki ve kişisel bilgiler Tablo 1 de yer almaktadır.

Tablo 1: Katılımcılara (Öğretmenlere) Ait Kişisel Bilgiler

Katılımcılar		Frekans	Toplamdaki Yüzdesi	Toplam	
Cinsiyet	Kadın	17	34	50 (%)	100)
	Erkek	32	64		
	Bilgi yok	1	2		
Görev	Müdür	4	8	50 (%)	100)
	Yardımcısı				
	Öğretmen	42	84		
	Bilgi Yok	4	8		
Okul Türü	İlkokul	25	50	50 (%)	100)
	Ortaokul	5	10		
	Lise	20	40		
Mezuniyet	Eğitim	1	2	50 (%)	100)
	Ok.				
	Lisans	42	84		
	Master	7	14		

Veri Toplama

Veri toplama sürecinde katılımcılarla yüz yüze görüşme yapılmıştır. Araştırmada katılımcılara kişisel özellikleri (cinsiyet, görev, çalıştıkları okul türü, yaşları, mezuniyetleri) sorulmuştur. Görüşme formu açık uçlu iki sorudan oluşmaktadır. Bu görüşme formu hazırlandıktan sonra 3 katılımcıyla görüşme yapılmış, soruların doğru anlaşılabilirliği ve amaca hizmet ettiği görüldükten sonra görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Görüşme formunda katılımcılara cinsiyet, görev, kıdem, mezuniyet, branş, yaşları sorulmuş ve ayrıca başarı engellerine ve başarıyı artırmak için neler yapılabileceğine dair iki açık uçlu soru sorulmuştur. Bu sorular şunlardır: 1. Yozgat ilindeki öğrencilerin akademik başarısının düşük olmasının nedenleri nelerdir? (Öğrenci, öğretmen, okul, veli vs. kaynaklı nedenler nelerdir) Yazınız, örnekler veriniz. 2. Yozgat ilindeki öğrencilerin akademik başarısını yükseltmek için neler yapılabilir, önerileriniz nelerdir? (Öğrenci, öğretmen, okul, veli vs. başarıyı artırmak için neler yapılabilir) Yazınız, örnekler veriniz.

Veri Analizi

Veri analizi sırasında önce kodlama yapılmış, sonra benzer kodlar bir araya getirilerek temalar oluşturulmuştur. Araştırmada, veriler betimsel ve içerik analizi yöntemleri kullanarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde, kategorisel ve frekans analizi teknikleri kullanılmıştır. Frekans analizi, birim ve öğelerin sayısal, yüzdesel ve oransal görülme sıklığını ortaya koymaktadır. Kategorisel analiz ise, bir mesajın önce birimlere bölünmesi ve ardından da bu birimlerin, belirli kriterlere göre temalar-kategoriler halinde gruplandırılmasıdır (Bilgin, 2006: 18-19).

Araştırmada toplanan verinin inanılrlılığını sağlamak için veri kaynağı grupta çeşitlemeye (data triangulation) (Cohen, Manion ve Morrison, 2005; Creswell, 1994; Patton, 1987) gidilmiştir. Bu amaçla araştırmada çalışma grubu belirlenirken ilkokul, ortaokul ve liseler olmak üzere farklı kademe ve okullarda çalışan öğretmenler çalışma grubuna alınarak yer örnekleme yapılmıştır (Gray, Williamson, Karp ve Dalphin, 2007). Patton (1987) ve Rubin ve Rubin'in (2005) vurguladığı gibi, böylece eğitim sürecinde öğretmen olarak çalışan ve görevlerinden dolayı deneyimli, farklı okul kademelerinde (ilk, orta, lise) görev yapan, faydalı ve güvenilir bilgi verebileceğine inanılan çalışma grubu belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcılardan birebir görüşme yoluyla ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplanmış, veriler yorum yapılmadan maddeleştirilmiştir. Böylece araştırmanın güvenilirliği (Rubin ve Rubin, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2008) sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmada katılımcıların özellikleri açıkça belirtilerek ve veriler gereksinim duyulduğunda daha sonra incelenmek üzere saklanarak araştırmanın dış güvenilirliği (Yıldırım ve Şimşek, 2008) sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırma aşamaları, hem araştırmayı aynı şekilde tekrar etmeye imkân tanımak (Yıldırım ve Şimşek, 2008), hem de şeffaflık yoluyla güvenilirliği ortaya koyabilmek için (Rubin ve Rubin, 2005) ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Araştırmada verilerin analizi önceden var olan kuramsal çerçeveye uygun olarak yapılmıştır. Araştırma sonucunun var olan kuramsal çerçeve ile tutarlı olduğu görülmüştür.

Araştırmanın Temaları

Araştırmanın temaları araştırma sonunda belirlenmiş olup öğrenci başarısıyla ilgili sorunlar ve öneriler başlıklarında toplanmaktadır. Öğrenci başarısıyla ilgili sorunlar başlığındaki temalar: 1.Ailelerle ilgili sorunlar, 2.Öğrenciyle ilgili sorunlar, 3.Şehirle ilgili sorunlar, 4.Öğretmenle ilgili sorunlar, 5.Okulla ilgili sorunlar, 6.Eğitim sistemiyle ilgili sorunlar ve 7.Okul yönetimiyle ilgili sorunlardır. Öğrenci başarısıyla ilgili öneriler başlığındaki temalar: 1.Öğrenciyle ilgili öneriler, 2.Ailelerle ilgili öneriler, 3.Öğretmenle ilgili öneriler, 4.Şehirle ilgili öneriler, 5.Eğitim sistemiyle ilgili öneriler, 6.Okulla ilgili öneriler ve 7.Okul yönetimiyle ilgili önerilerdir.

Bulgular

Bu bölümde öğrenci başarısıyla ilgili sorunlar ve öneriler ortaya çıkan temalar altında sırayla belirtilmektedir. Frekansı en yüksek sorun olarak ifade edilen aileyle ilgili sorunlar Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Ailelerle ilgili Sorunlar

No	Ailelerle İlgili Sorunlar	f
1	Ailenin ilgisizliği	24
2	Ailenin eğitimin önemi konusunda bilinç eksikliği	15
3	Ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin düşüklüğü	12
4	Ailenin eğitim düzeyinin düşüklüğü	6
5	Ailenin çocuğundan beklenti düzeyinin yüksekliği	5
6	Ailenin okulla iletişiminin zayıflığı	4
7	Ailenin sorunlarının olması	2
8	Ailenin para odaklı düşünmesi	2
9	Ailenin eğitim harcamalarını gerekli görmemesi	1
10	Ailenin çocuğuna yeterli terbiye verememesi	1
11	Ailenin çocuğuna evde çalışma ortamı sağlayamaması	1
12	Ailenin çocuğuna zaman ayırmaması	1
	Toplam	74

Tablo 2'de yer aldığı gibi, öğrenci başarısında etkili olan aileyle ilgili sorunlar en fazla frekansa sahip olan sorunlardır (f=74). Aileyle ilgili sorunlardan en sıklıkla ifade edilenler ise ailenin ilgisizliği, ailenin eğitimin önemi konusunda bilinç eksikliği ve ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin düşüklüğüdür.

Öğrenciyle ilgili sorunlar ise Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3: Öğrenciyle ilgili Sorunlar

No	Öğrenciyle İlgili Sorunlar	f
1	Öğrencinin motivasyon eksikliği	15
2	Öğrencinin planlı programlı ders çalışmaması	12
3	Öğrencinin vizyon eksikliği	5
4	Öğrenciye yönelik sosyal ve kültürel aktivitelerin yetersiz olması	5
5	Öğrencinin sorumsuz olması	4
6	Öğrencinin teknolojiyi yanlış amaçlı kullanması	4
7	Öğrencinin köy kökenli olması	2
8	Öğrencinin şımarıklığı	2
9	Öğrencinin ezberleme yoluna gitmesi	2
10	Öğrencilerin yetersiz yönlendirilmesi	2
11	Öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyinin düşük olması	2
12	Öğrencinin olumsuz arkadaş ortamı	2
13	Öğrencinin kapasitesinin üzerinde beklentiye girilmesi	2
14	Öğrencinin yanlış alanlara yönelmesi	2
15	Öğrenciye ayrıcalık tanımak-kayırmak	2
16	Öğrencinin bilinç eksikliği	1
17	Öğrencinin okuma alışkanlığının olmaması	1
18	Öğrencinin kısa yoldan mesleğe atılmak istemesi	1
19	Öğrencinin yeterli kaynağa ulaşamaması	1
20	Öğrencinin devamsızlığı	1
21	Öğrencinin özgüven eksikliği	1
	Toplam	69

Tablodan da görüldüğü gibi öğrenciyle ilgili sorunlar frekans yoğunluğu olarak ikinci sırada yer almaktadır. Öğrenciyle ilgili ifade edilen sorunlardan en sıklıkla ifade edilenler öğrencinin motivasyon eksikliği, öğrencinin planlı programlı ders çalışmaması, öğrencinin vizyon eksikliği ve öğrenciye yönelik sosyal ve kültürel aktivitelerin yetersiz olması sorunlarıdır.

Yozgat şehriyle ilgili sorunlar ise Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Yozgat şehriyle ilgili sorunlar

No	Yozgat Şehriyle İlgili Sorunlar	f
1	Şehir halkının eğitime gereken önemi vermemesi	8
2	Şehirde rol model sınırlılığı	6
3	Şehirde sosyal ve kültürel etkinliklerin az olması	5
4	Şehirde sosyo-ekonomik düzeyin düşük olması	4
5	Şehirde kırsal nüfusun çok olması	4
6	Şehirde gelir kaynaklarının sınırlı olması	4
7	Şehrin yaşanabilirliğinin zayıf olması-yaşam kalitesi-yaşam standardı	4
8	Şehrin göç vermesi	2
9	Şehrin eğitim seviyesinin düşük olması	1
10	Şehrin dağınık yerleşmesi	1
11	Şehir olanaklarının eğitim-öğretime yetersiz kalması	1
12	Şehirde eğitim paydaşlarının koordinasyon eksikliği	1
13	Şehirde üniversitenin yeterince etkili olmaması	1
14	Şehirde üniversitenin geç gelmesi	1
15	Şehrin göç alması	1
16	Şehirde etkinlik için gerekli mekanların yetersiz olması	1
17	Şehrin nitelikli eğitimcileri tutamaması	1
TOPLAM		46

Şehirle ilgili ifade edilen sorunların başında şehirde sosyal ve kültürel etkinliklerin az olması, şehirde rol model sınırlılığı ve şehir halkının eğitime gereken önemi vermemesidir.

Öğretmenle ilgili sorunlar ise Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5: Öğretmenle İlgili Sorunlar

No	Öğretmenle İlgili Sorunlar	f
1	Öğretmenin performansını değerlendirme (ödül-ceza) sisteminin olmaması	4
2	Öğretmenin toplumdaki saygınlığının düşmesi	3
3	Öğretmenin donanımının zayıf olması	3
4	Öğretmen değişiminin çok olması	3
5	Öğretmenin değişime ve gelişime kapalı olması	3
6	Öğretmenin kendini geliştirecek sosyal ve kültürel ortamı bulamaması	2
7	Öğretmenin görev yetkisinin az olması	2
8	Öğretmene baskı kurulması	2
9	Öğretmenlerin kasaba ve köylerde sayıca az olması	1
10	Öğretmenlerin başarısızlığı kabullenmiş olması	1
11	Öğretmenlerin yeterli eğitim kaynağına ulaşamaması	1
12	Yerli öğretmenlerin çok olması	1
13	Öğretmenlerin çalışma isteğinin kırılması	1
Toplam		27

Yozgat'ta Öğrenci Başarısı: Başarı Engelleri ve Başarıyı Artırmak için Yapılabilecekler

Öğretmenle ilgili belirtilen sorunlardan en sıklıkla ifade edilen öğretmen performansını değerlendirme (ödül-ceza) sisteminin olmamasıdır.

Okulla ilgili sorunlar ise Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6: Okulla ilgili sorunlar

No	Okulla İlgili Sorunlar	f
1	Okul olanaklarının yetersiz olması	7
2	Dersliklerin kalabalık olması	2
3	Kasaba ve köylerde yetersiz okullaşma	1
4	Özel eğitim okullarının sayıca az olması	1
5	Köy okullarının seviyesinin düşük olması	1
Toplam		18

Okulla ilgili sorunlardan en sıklıkla ifade edilen okul olanaklarının yetersiz olmasıdır.

Eğitim sistemiyle ilgili sorunlar ise Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7: Eğitim sistemiyle ilgili sorunlar

No	Eğitim Sistemiyle İlgili Sorunlar	f
1	Sistemin sınav odaklı olması	4
2	Ders yükünün yoğun olması	3
3	Kâğıt üzerinde başarıya odaklanılması	3
4	Sistemdeki ilkesizlik, ciddiyetsizlik, disiplinsizlik	3
5	Sınav sisteminin okuldaki eğitim ile uyumsuzluğu	2
6	Sınıfta bırakmanın olmaması	2
7	Her öğrencinin lise, üniversite okumasının beklenmesi	1
8	Kaynakların yanlış kullanılması	1
9	Kitapların yetersiz kalması	1
10	Sistemin tüm sorumluluğunun okula yüklenmesi	1
11	Birleştirilmiş sınıflı okulların bulunması	1
12	Seviye sınıflarının oluşturulmaması	1
13	Meslek liselerinin çok olması	1
14	Ders saatinin çok olması	1
Toplam		17

Eğitim sistemiyle ilgili sorunların frekansının beşten daha düşük olduğu görülmektedir.

Okul yöneticileriyle ilgili sorunlar Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8: Okul yöneticileriyle ilgili sorunlar

No	Okul yöneticileriyle ilgili sorunlar	f
	Yetkilerinin sınırlılığı	2
	Yöneticinin hoşgörüsüz olması	1
	Kendini geliştirebileceği etkinliklerin yetersiz olması	1
	Vizyon eksikliği	1
	Öğrencileri motive edici çalışmalara yeterince ağırlık vermemesi	1
Toplam		6

Okul yöneticileriyle ilgili sorunlar, fazlaca frekans yoğunluğuna sahip olmamakla birlikte tabloda verilmiştir.

En fazla öneri geliştirilen grup olan öğrencilerle ilgili öneriler Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9: Öğrencilerle ilgili öneriler

No	Öğrenciyle İlgili Öneriler	f
	Öğrenci bilinçlendirilmeli	8
	Öğrenci sosyal ve kültürel faaliyetlere katılmalı	8
	Öğrenci düzenli ders çalışmalı	7
	Öğrenci motivasyonu yükseltilmeli	6
	Öğrenci alternatif öğrenme yolları edinmeli	6
	Öğrencinin sorumluluk alma bilinci geliştirilmeli	5
	Öğrenci verimli çalışma yolları edinmeli	3
	Öğrenci vizyon sahibi olmalı	3
	Öğrencinin özgüveni artırılmalı	3
	Öğrencinin zamanı etkili kullanma becerisi geliştirilmeli	2
	Öğrenci akranlarıyla kıyaslanmamalı	2
	Öğrenci yetenekleri geliştirilmeli	2
	Öğrenci ezbercilikten uzaklaşmalı	1
	Öğrenci için iyi bir temel atılmalı	1
	Öğrenci okuma alışkanlığı edinmeli	1
	Öğrenciyi sınıfta bırakma olmalı	1
	Öğrenci merkezli eğitim verilmeli	1
	Öğrenci için okul dışı ders çalışma olanakları sağlanmalı	1
	Öğrenciden kapasitesi oranında beklentiye girilmeli	1
	Öğrenci özgür düşünceli yetiştirilmeli	1
	Öğrenciye gereksiz bilgi yüklenmemeli	1
	Öğrenciye ayrımcılık yapılmamalı	1
	Toplam	65

Öğrencilerle ilgili önerilerden frekansı yüksek olanlar sırayla öğrenci bilinçlendirilmeli, öğrenci sosyal ve kültürel faaliyetlere katılmalı, öğrenci düzenli ders çalışmalı, öğrencinin sorumluluk alma bilinci geliştirilmeli, öğrenci alternatif öğrenme yolları edinmeli ve öğrencinin motivasyonu yükseltilmeli önerileridir. Önerilerle ilgili temalar içerisinde en yüksek frekansa sahip önerilerin öğrencilerle ilgili olduğu dikkati çekmektedir.

Okul başarısını geliştirmek için aileyle ilgili öneriler Tablo 10’da yer almaktadır.

Yozgat'ta Öğrenci Başarısı: Başarı Engelleri ve Başarıyı Artırmak için Yapılabilecekler

Tablo 10: Aileyle İlgili Öneriler

No	Aileyle İlgili Öneriler	f
1	Aileleri bilinçlendirici eğitimler verilmeli	22
2	Aile okul iş birliği artırılmalı	13
3	Aile öğrenciyi okulda ve evde kontrol etmeli	7
4	Aile çocuğuyla ilgilenmeli	4
5	Aile okuma alışkanlığı kazandırmalı	3
6	Aile televizyonu daha az izlemeli	1
7	Aile para odaklı düşünmemeli	1
8	Aile çocuğuna terbiye vermeli	1
9	Aile çocuğuna huzurlu aile ortamı sunmalı	1
Toplam		53

Ailelerle ilgili en sıklıkla ifade edilen öneriler aileleri bilinçlendirici eğitimler verilmeli, aile okul iş birliği artırılmalı ve aile öğrenciyi okulda ve evde kontrol etmeli önerileridir.

Eğitimcilerin öğretmenlerle ilgili önerileri Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11: Öğretmenle İlgili Öneriler

No	Öğretmenle İlgili Öneriler	f
1	Öğretmen niteliği geliştirilmeli	7
2	Öğretmen hak ettiği saygınlığa kavuşturulmalı	5
3	Öğretmen yetkileri artırılmalı	4
4	Öğretmenin başarısı ödüllendirilmeli	3
5	Öğretmen sadece öğretime değil eğitime de önem vermeli	2
6	Nitelikli öğretmen yetiştirilmeli	2
7	Öğretmenler arası iş birliği artırılmalı	2
8	Öğretmen dersi ilgi çekici hale getirmeli	2
9	Öğretmenlerin okullar arasında yer değişimi (rotasyon) yapılmalı	1
10	Öğretmen öğrencileri sınava hazırlamalı	1
11	Öğretmen öğrencileri çok yönlü desteklemeli	1
12	Öğretmen öğrencisini iyi tanımalı	1
13	Öğretmen güncel konuları izlemeli	1
14	Öğretmen değerlendirilirken performansı temel alınmalı	1
15	Eğitim fakültelerine öğretmen ihtiyacı kadar öğrenci alınmalı	1
16	Öğretmen maaşları iyileştirilmeli	1
Toplam		35

Öğretmenlerle ilgili en sıklıkla ifade edilen öneriler öğretmen niteliği geliştirilmeli ve öğretmen hak ettiği saygınlığa kavuşturulmalı önerileridir.

Okul başarısını geliştirmek için Yozgat şehriyle ilgili öneriler tablo 12'de yer almaktadır.

Tablo 12: Yozgat Şehriyle İlgili Öneriler

No	Yozgat Şehriyle İlgili Öneriler	f
1	Nitelikli eğitimcileri şehirde tutacak tedbirler alınmalı	6
2	Şehirde sosyal ve kültürel etkinlikler artırılmalı	4
3	Şehirde eğitimin önemi konusunda halk bilinçlendirilmeli	3
4	Şehirde ekonomi daha iyi hale getirilmeli	2
5	Şehirde okul başarısını artırıcı araştırmalar yapılmalı	2
6	Üniversite şehirde bilgilendirici eğitimler vermeli	1
7	Şehirde okuldaki başarıyı geliştirici araştırmalar yapılmalı	1
8	Şehirde doğru rol modellere dikkat çekilmesi	1
9	Şehirde sanatsal ve Kültürel etkinlik mekanları çoğaltılmalı	1
10	Öğretmenin şehirdeki zorunlu çalışma süresi artırılmalı	1
11	Şehirde öğretmen hak ettiği değere ulaşmalı	1
Toplam		23

Yozgat şehriyle ilgili önerilerden en sıklıkla ifade edileni nitelikli eğitimcileri şehirde tutacak tedbirler alınmalı önerisidir.

Okul başarısını geliştirmek için eğitim sistemiyle ilgili öneriler Tablo 13'te yer almaktadır.

Tablo 13: Eğitim Sistemiyle İlgili Öneriler

No	Eğitim Sistemiyle İlgili Öneriler	f
1	Seviye sınıfları oluşturulmalı	3
2	Uygulamalı eğitim verilmeli	3
3	Herkesin yükseköğretim görmesi düşüncesinden vazgeçilmeli	1
4	Sistem ilkeli işlemeli	1
5	Sistemdeki evrakçılık önlenmeli	1
6	Sınav odaklılıktan vazgeçilmeli	1
7	Dini ve milli hassasiyetler öğrencilere aktarılmalı	1
8	Sınıfta bırakma tekrar gelmeli	1
9	Kitaplar iyileştirilmeli	1
10	Eğitim alt yapısı iyileştirilmeli	1
11	Köy okulları kapatılmalı	1
12	Öğretmen okulun bulunduğu yerde ikamet etmeli	1
13	Milli eğitim müdürlüğü bağımsız olmalı	1
14	Sözel ve sayısal derslere daha fazla süre ayrılmalı	1
15	Hizmet içi eğitimler nitelikli yapılmalı	1
16	Meslek liselerinin sayısı artırılmalı	1
17	Ders saatleri azaltılmalı	1
Toplam		21

Eğitim sistemiyle ilgili on yedi öneri bulunmakla birlikte, bu önerilerin frekansı beşten düşüktür.

Okul başarısını geliştirmek için okulla ilgili öneriler tablo 14'te yer almaktadır.

Tablo 14: Okulla İlgili Öneriler

No	Okulla İlgili Öneriler	f
1	Okul olanakları iyileştirilmeli	6
2	Okulda öğrenciye yönelik sosyal aktivitelere yer verilmeli	3
Toplam		9

Okulla ilgili önerilerden en sıklıkla ifade edilen öneri okul olanakları iyileştirilmeli önerisidir. Okul başarısını geliştirmek için okul yöneticileriyle ilgili öneriler tablo 15'te yer almaktadır.

Tablo 15: Okul Yöneticileriyle İlgili Öneriler

No	Okul Yöneticisiyle İlgili Öneriler	f
1	Yönetici öğretmeni her konuda desteklemeli	2
2	Yönetici yetkileri artırılmalı	1
3	Yönetici daha hoşgörülü olmalı	1
4	Yönetici yeterlilik esasına göre atanmalı	1
Toplam		5

Okul yöneticileriyle ilgili dört maddelik öneri ifade edilmiş olmakla birlikte her bir maddenin frekansının beşten düşük olduğu görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Öğretmen görüşlerine göre okul başarısının önündeki engellerin, sorunların ve önerilerin araştırıldığı bu çalışmada sorunların ve önerilerin yedi ana başlıkta toplandığı görülmüştür. Bu sorunlar frekansı en fazla olandan en düşük olana doğru sırayla aileyle, öğrenciyle, Yozgat şehriyle, öğretmenlerle, okulla, eğitim sistemiyle ve okul yönetimiyle ilgili sorunlardır. Bu sorunların çözümü için öneriler ise frekansı en fazla olandan en düşük olana doğru sırayla öğrenciyle, aileyle, öğretmenle, şehirle, eğitim sistemiyle, okulla ve okul yönetimiyle ilgili önerilerdir. Daha önce yapılan araştırmada ilköğretimdeki öğrencilerin başarısızlık nedenleri Nunn (2014) tarafından ele alınmış ve başarısızlık nedenlerinin ailelerin eğitime olan ilgisizlikleri, öğrencilerin motivasyon eksikliği ve ilgisizliği, okulla ilgili sorunlar, öğretmenin niteliği ile ilgili sorunlar, programla ilgili sorunlar ve sistemle ilgili sorunlar olduğu belirlenmiştir.

Öğrenci başarısında etkili olduğu düşünülen ailelerle ilgili sorunlar en fazla frekansa sahip olan sorunlardır. Ailelerle ilgili sorunlardan en sıklıkla ifade edilenler ise ailenin ilgisizliği, ailenin eğitimin önemi konusunda bilinç eksikliği ve ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin düşüklüğüdür. Ailelerle ilgili önerilere bakıldığında ise frekans yoğunluğuna göre öneriler grubunda ikinci sırada olduğu görülmektedir. Ailelerle ilgili en sıklıkla ifade edilen öneriler aileleri bilinçlendirici eğitimler verilmeli, aile okul iş birliği artırılmalı ve aile öğrenciyi okulda ve evde kontrol etmeli önerileridir. Daha önce yapılan araştırmalarda ebeveyn ilgisi ile öğrenci başarısı arasında ilişki olduğu (Fan ve Chen, 2001; Nunn, 2014), ayrıca anne baba eğitim düzeyi düştükçe öğrenci başarısının düştüğü (Gelbal, 2008; Gürsakal, 2012) yönünde sonuçlar ortaya koyan araştırmalar bulunmaktadır.

Öğrenciyle ilgili ifade edilen sorunlar frekans yoğunluğu olarak ikinci sırada yer almaktadır. Öğrenciyle ilgili ifade edilen sorunlardan en sıklıkla ifade edilen maddeler ise öğrencinin motivasyon eksikliği, öğrencinin planlı programlı ders çalışmaması, öğrencinin vizyon eksikliği ve öğrenciye yönelik sosyal ve kültürel aktivitelerin yetersiz olmasıdır. Öneri temaları içerisinde en yüksek frekansa sahip olduğu için öneriler grubunda ilk sırada yer alan önerilerin öğrencilerle ilgili olduğu dikkati çekmektedir. Öğrencilerle ilgili öneri maddelerinden frekansı yüksek olanlar sırayla öğrenci bilinçlendirilmeli, öğrenci sosyal ve kültürel faaliyetlere katılmalı, öğrenci düzenli ders çalışmalı, öğrencinin sorumluluk alma bilinci geliştirilmeli, öğrenci alternatif öğrenme yolları edinmeli ve öğrencinin motivasyonu yükseltilmeli önerileridir. Bu araştırmada öğrencilerle iletişim halinde olan aile ve okul çalışanlarının doğru iletişim kurmasının önemi ortaya çıkmaktadır. Nalbant ve Karabeyoğlu'na (2011) göre dersleriyle, arkadaşları ve ailesiyle sorunu olan çocuklarla doğru iletişim kurulduğu takdirde onları motive etmek, yönlendirmek ve yol göstermek daha kolay olabilmektedir.

Şehirle ilgili ifade edilen sorunlar frekans yoğunluğu olarak üçüncü sırada yer almakta bu sorunların başında şehirde sosyal ve kültürel etkinliklerin az olması, şehirde başarılı-olumlu rol model sınırlılığı ve şehir halkının eğitime gereken önemi vermemesidir. Şehirle ilgili önerilerin ise frekans yoğunluğu olarak dördüncü sırada yer aldığı ve en sıklıkla ifade edilen önerinin nitelikli eğitimcileri şehirde tutacak tedbirler alınması önerisidir. Bu bağlamda örneğin lojman olanakları sunarak, ilave ücret ödeyerek vb., nitelikli eğitimcilerin şehirde daha uzun süre çalışması sağlanabilir.

Bu araştırmada öğretmenlerle ilgili sorunlardan en sıklıkla ifade edilen sorun öğretmen performansını değerlendirme sisteminin yetersizliğidir. Öğretmenlerle ilgili en sıklıkla ifade edilen öneri ise öğretmen niteliği geliştirilmeli ve öğretmen hak ettiği saygınlığa kavuşturulmalı önerileridir. Daha önce yapılan birçok araştırma öğretmen niteliğinin öğrenci başarısı üzerinde etkili olduğunu ve öğretmen niteliğinin önemli olduğunu ortaya koymaktadır (Bedi ve Marshall, 1999; Darling-Hammond, 2000; Rivkin ve diğer. 2005). Okulların insan kaynaklarının sıklıkla değiştirilememesi ve en önemli kaynak olması nedeniyle eldeki insan kaynağının geliştirilmesi çok önemlidir. Okul çalışanlarının iyileştirilmesi için kurslar verilebilir ve kendi aralarında işbirliği halinde çalışma istekleri artırılabilir. Ayrıca öğretmenlerin performanslarını ortaya koyacak öğrenci başarı puanları, öğrenci performans verileri, paydaşların memnuniyet anketi gibi değişkenlerle performansları belirlenebilir ve bu puanlara göre öğretmenlerin teşvik edilmesi sağlanabilir (Greene, Huerta ve Richards, 2007).

Okulla ilgili sorunlardan en sıklıkla ifade edilen okul olanaklarının yetersiz olması sorunu iken en sıklıkla ifade edilen öneri de okul olanaklarının iyileştirilmesi önerisidir. Okul olanaklarının sosyal ve kültürel aktivitelere olanak tanımaması, mekanların olmaması, öğrenciyi derslikler dışında meşgul edecek, okuma, dinlenme, spor, drama, etkinlik vs. salonlarının olmaması yerinde bir tespittir. Bu

Yozgat'ta Öğrenci Başarısı: Başarı Engelleri ve Başarıyı Artırmak için Yapılabilecekler

olanakların iyileştirilmesi öğrenci memnuniyetini artırabileceği gibi, öğrencinin enerjisini olumlu şekilde kullanmasını sağlayarak öğrencilerin olumsuz davranışlarının azalmasına da yol açabilir. Olumlu ortamlarda zaman geçirme imkanı bulamayan gençler iletişim araçlarını tercih etmekte ve iletişim araçlarının olumsuz sonuçlarına maruz kalabilmektedir. Çelik'e (2016b) göre gençlerin serbest zamanlarını daha çok iletişim araçlarına ayırmaları, aile ve akranlarıyla ilişkilerden koparırken, gerçek zihinsel süreçlerden alıkoymakta, konuşmaya dayalı iletişim becerisini zayıflatmakta, aynı zamanda bilgi kirliliği yaratarak ihtiyacı olan seçilmiş insanlık bilgi birikiminden genç uzaklaştırarak genel kültür zayıflığına yol açmaktadır. Yine Çelik'e (2013) göre kitle iletişim araçları gençler üzerinde o kadar etkili olmakta ki olayları doğru ya da yanlış olarak değerlendirmesini, doğru ya da yanlış bir kültürü edinmesini değer yargılarını etkileyebilmektedir. Başka bir araştırmaya göre (Salı, 2015) çocuklar kendilerini güvende hissettikleri okul ortamlarında daha yaratıcı ve daha başarılı olabilmektedir.

Fazlaca ifade edilmemekle birlikte, eğitim sisteminin sınav odaklı olması ve seviye sınıfları oluşturulmaması sorun olarak belirtilmiştir. Okullar, öğrencileri sınava hazırlayan merkezler olarak görülürken, buna paralel olarak öğretmenlerden de bu doğrultuda eğitim ve öğrenme ortamı sunmaları beklenmektedir. Bu algının ortadan kaldırılması için eğitim sisteminin sınav odaklı bu yapısının değiştirilmesi önerilebilir. Çelebi, Güner, Taşçı-Kaya ve Korumaz'ın da ortaya koyduğu gibi (2014) ulusal ve uluslararası sınavlar eğitim sürecinde daha başka sorunlara yol açmaktadır. Başarıya odaklandırılmış öğrenci aslında kaygılı birey haline getirilmektedir. Çünkü başarı yolunda yeterliliğin ölçülmesi ya öğrencilerin birbirini elediği bir arena veya öğrencinin başarısızlıkla tehdit edildiği bir gerilim ortamıdır. Dolayısıyla konvansiyonel bilgi aktarma ve ölçme yolları insan doğasının barışçıl ve uyumlu olması gereken iç dünyasını inşa etmekten uzak kalmaktadır. Öğrenciyi epistemik iletişim şebekesinin dışına itmekte ve bilgi evrenine yabancılaştırmaktadır. Bilgi seven filozofik yaklaşımın yerine, bilgiyi başarı için bir araç olarak gören yaklaşım geliştirilmektedir (Çelik, 2016a).

Kaynakça

Akbaba Altun, S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin akademik başarısızlıklarına ilişkin veli, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 567-586.

Akbaba Altun, S. & Çakan, M. (2008). Öğrencilerin sınav başarılarına etki eden faktörler: LGS/ÖSS sınavlarındaki başarılı iller örneği. *İlköğretim Online*, 7(1), 157-173.

Alig-Mielcarek, J. M. (2003). A model of school success: Instructional leadership, academic press, and student achievement. Unpublished Doctoral Dissertation, The Ohio State University, Ohio.

Bedi, A. S. & Marshall, J. H. (1999). School attendance and student achievement: Evidence from rural Honduras. *Economic Development and Cultural Change*, 47(3), 657-682.

Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi teknikler ve örnek çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitapevi.

Chowa, G. A. N., Masa, R. D., Ramos, Y. & Ansong, D. (2015). How do student and school characteristics influence youth academic achievement in Ghana? A hierarchical linear modeling of Ghana YouthSave baseline data. *International Journal of Educational Development*, 45, 129-140.

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2005). *Research methods in education*. London and New York: Routledge Falmer, Taylor & Francis Group.

Cole-Henderson, B. (2000). Organizational characteristics of schools that successfully serve low-income urban African American students. *Journal of Education for Students Placed at Risk*, 5(1&2), 77-91.

Creswell, J. W. (1994). *Research design: Qualitative & quantitative approaches*. London: Thousand Oaks, Sage Publications.

Çelebi, N., Özdemir, H. ve Eliçin, Ö. (2014). Studying level of awareness of teachers in terms of lifelong learning skills. *science direct. Procedia- Social and Behavioral Sciences*. Edited by Jesus Garcia Laborda, Fezile Ozdamli and Yasar Marasoglu. 116(21), 2030-2038.

Çelebi, N., Güner, H., Taşcı-Kaya, G. ve Korumaz, M. (2014). Neoliberal eğitim politikaları ve eğitimde fırsat eşitliği bağlamında uluslararası sınavların (PISA, TIMSS ve PIRLS) analizi. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 33-75.

Çelik, E. (2016a). Modern toplumun başarı miti. (Ed. E. Babaoğlan, E. Kıran, A. Çilek). *Eğitime Dönüş*, Ankara: EyuderYayınları.

Çelik, E. (2016b). Youth communication technology addiction and leisure time education. *ICLEL, 2015, 1st. International Conference on Lifelong Learning and Leadership for All*, Palacky University and Moravian University College Olomouc, Czech Republic. *Proceedings Book*, 1, 423-426.

Çelik, E. (2013). Kitle haberleşme araçlarının gençlerin dil ve anlam algısına etkisi. *Yeni Türkiye Dergisi*, 55, 1243-1256.

Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence. *Education Policy Analysis Archives*, 8(1), 1-44.

Demirtaş, Z. (2010). Okul kültürü ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 35(158), 4-13.

Elmas, O., Kete, S., Hızlısoy, S. S. & Kumral, H. N. (2015). Teknolojik cihaz kullanım alışkanlıklarının okul başarısı üzerine etkisi. *SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 49-54.

Yozgat'ta Öğrenci Başarısı: Başarı Engelleri ve Başarıyı Artırmak için Yapılabilecekler

Eren, Ö. & Henderson, D. J. (2008). The impact of homework on student achievement. *Econometrics Journal*, 11, 326-348.

Ergen, H. (2013). Türkiye'de eğitimde planlama yaklaşımları ve kullanılan eğitim göstergeleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 151-167.

Fan, X. & Chen, M. (2001). Parental Involvement and Students' Academic Achievement: A Meta-Analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22.

Fredriksson, P. & Öckert, B. (2008). Resources and student achievement: Evidence from a Swedish Policy Reform. *The Scandinavian Journal of Economics*, 110(2), 277-296.

Gajda, A. (2016). The relationship between school achievement and creativity at different educational stages. *Thinking Skills and Creativity*, 19, 246-259

Gelbal, S. (2008). Sekizinci sınıf öğrencilerinin sosyoekonomik özelliklerinin Türkçe başarıları üzerinde etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 33(150), 1-13.

Graber, C. R. (2009). Factors that are predictive of student achievement outcomes and an analysis of these factors in high-poverty schools versus low-poverty schools. Unpublished Doctoral Dissertation, Lindenwood University, Missouri.

Gray, P. S., Williamson, J. B., Karp, D. A. & Dalphin, J. R. (2007). *The research imagination: An introduction to qualitative and quantitative methods*. New York: Cambridge University Press.

Greene, G. K., Huerta, L. A. & Richards, C. (2007). A Different Perspective on the Relationship Between School Resources and Student Outcomes. *Journal of Education Finance*, 33(1), 49-68.

Gürsakal, S. (2012). PISA 2009 öğrenci başarı düzeylerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(1), 441-452.

Helker, K. & Wosnitza, M. (2016). The interplay of students' and parents' responsibility judgements in the school context and their associations with student motivation and achievement. *International Journal of Educational Research*, 76, 34-49

Hoxby, C. M. (2000). The effects of class size on student achievements: new evidence from population variation. *Quarterly Journal of Economics*, 115(4), 1239-1285.

Karaarslan, G. (2010). *Orta öğretim kurumlarında öğrenci başarısını etkileyen faktörlerin istatistiksel analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Nalbant, A ve Karabeyoğlu, Y. A. (2011). Çocuklarla çalışan infaz koruma memurlarına yönelik hazırlanan psikoeğitim programının etkililiği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 223-250.

Emine BABAÖĞLAN

Nunn, L. M. (2014). *Defining student success: The role of school and culture*. New Brunswick: Rutgers University Press.

Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation, program evaluation kit*. California: Sage Publications.

Rivkin, S. G., Hanushek, E. A. & Kain, J. F. (2005). Teachers, Schools, and Academic Achievement. *Econometrica*, 73(2), 417-458.

Rubin, H. J. & Rubin, I. S. (2005). *Qualitative interviewing: The art of hearing data*. California: Thousand Oaks, Sage Publication.

Salı, G. (2015). A longitudinal study on the development of creativity in children. *Anthropologist*, 20(1,2), 93-100.

Spinath, B., Eckert, C. & Steinmayr, R. (2014). Gender differences in school success: what are the roles of students' intelligence, personality and motivation? *Educational Research*, 56(2), 230-243.

Türkiye'deki illerin gelişmişlik düzeyleri, (2011)
https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27deki_illerin_geli%C5%9Fmi%C5%9Flik_d%C3%BCzeyleri

YGS LYS 2015. Yozgat İli ortaöğretim kurumları 2015 YGS – LYS başarı durumları.

http://sorgunram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/66/07/963633/dosyalar/2016_03/17015843_2015baardurumlar1.pdf

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.